

DA-116

December-2018

M.Ed., Sem.-I

A-001 : Fundamental Concept of Educational Research

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

વિભાગ-1

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (1) મૂળગત સંશોધન અને વ્યવહારિક સંશોધન વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (2) શૈક્ષણિક સંશોધનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.
- અથવા**
- (1) ક્રિયાત્મક સંશોધનના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
- (2) શિક્ષણમાં સંશોધનનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
- (B) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો : 4
- (1) સંશોધન એટલે શું ?
- (2) સંશોધનમાં આચારસંહિતા એટલે શું ?
- (3) શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરિયાત જણાવો.
- (4) ક્રિયાત્મક સંશોધન પદ્ધતિ દ્વારા હાથ ધરી શકાય તેવી સંશોધન સમસ્યા જણાવો.
- (5) શિક્ષકો માટે શૈક્ષણિક સંશોધનનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (6) મૂળગત સંશોધનની કોઈ એક લાક્ષણિકતા જણાવો.
2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (1) સંશોધન અહેવાલ લેખનના મુખ્ય વિભાગોની ચર્ચા કરો.
- (2) ચલોના પ્રકાર જણાવી વિગતે ચર્ચા કરો.
- અથવા**
- (1) સારી સંશોધન સમસ્યાના લક્ષણો જણાવો.
- (2) સંશોધન પ્રક્રિયાના પગથિયાં ઉદાહરણ સહિત વર્ણવો.
- (B) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો : 3
- (1) સંબંધિત સાહિત્યનો અભ્યાસ એટલે શું ?
- (2) ચલ એટલે શું ?
- (3) સંશોધનમાં સમસ્યાની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
- (4) પ્રાયોગિક પદ્ધતિ એટલે શું ?
- (5) સંશોધનમાં માહિતી વિશ્લેષણની પદ્ધતિ જણાવો.

વિભાગ-II

3. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (1) “સામાન્ય પદ્ધતિ કરતાં ક્ષેત્ર પ્રવાસ દ્વારા ભૂગોળ વધુ સારી રીતે શીખવી શકાય છે” આ વિધાનની ચકાસણી માટે સંશોધન યોજના, નીચેના મુદ્દાઓને અનુલક્ષી ચર્ચો.
(i) હેતુઓ (ii) મર્યાદાઓ (iii) નિદર્શ (iv) વિશ્લેષણની પદ્ધતિઓ
 - (2) “સરકારી અને ખાનગી માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની ગણિત વિષયક સિદ્ધિનો તેમની જાતિ, ધોરણ અને શાળા પ્રકારના સંદર્ભમાં તુલનાત્મક અભ્યાસ” આ સમસ્યાના અભ્યાસ માટેની સંશોધન યોજના નીચેના મુદ્દાઓને અનુલક્ષીને ચર્ચો :
(i) હેતુઓ (ii) મર્યાદાઓ (iii) નિદર્શ (iv) વિશ્લેષણની પદ્ધતિઓ
- અથવા**
- (1) તમે પસંદ કરેલા લઘુશોધનિબંધનું શીર્ષક આપી તે માટે તૈયાર કરેલ સંશોધન પ્રસ્તાવ વર્ણવો.
 - (2) “વિદ્યાર્થીઓ પ્રવચન પદ્ધતિ કરતાં અભિક્રમિત અધ્યયન પદ્ધતિથી વધારે સારું શિક્ષણ મેળવે છે.” આ ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી માટે સંશોધન યોજના તૈયાર કરો.
- (B) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો : 4
- (1) સંશોધન સમસ્યા પસંદગીનો કોઈ એક માપદંડ જણાવો.
 - (2) ઉપકરણ એટલે શું ?
 - (3) નમૂના પસંદગી કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની કોઈ એક બાબત જણાવો.
 - (4) તમારી સંશોધન સમસ્યાનો કોઈ એક હેતુ જણાવો.
 - (5) સંશોધન સમસ્યાનો કોઈ એક શ્રોત જણાવો.
 - (6) અભ્યાસ પ્રશ્નની રચના ક્યારે કરવામાં આવે છે ?
4. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (1) શૈક્ષણિક સંશોધનમાં ઉત્કલ્પનાનું શું મહત્ત્વ છે ? ઉત્કલ્પના લખવાની રીતો સમજાવી કોઈપણ એક રીતનો નમૂનો લખો.
 - (2) શૈક્ષણિક સંશોધનમાં નમૂના પસંદગીનું મહત્ત્વ સમજાવો. નમૂના પસંદગીમાં થતી ભૂલો જણાવો.
- અથવા**
- (1) સ્તરીકૃત ચદચ્છ નિદર્શ કઈ રીતે પસંદ કરી શકાય તે ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
 - (2) ઉત્કલ્પનાની રચનાના માપદંડો જણાવો. ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (B) નીચે આપેલાં પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો : 3
- (1) બિનદિશાસૂચક ઉત્કલ્પના એટલે શું ?
 - (2) નિદર્શ એટલે શું ?
 - (3) નમૂના પસંદગીની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
 - (4) બહુસોપાનીય નમૂના પદ્ધતિ એટલે શું ?
 - (5) સારી ઉત્કલ્પનાનું કોઈ એક લક્ષણ જણાવો.

Seat No. : _____

DA-116

December-2018

M.Ed., Sem.-I

A-001 : Fundamental Concept of Educational Research

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

SECTION-1

1. (A) Answer the following questions : **14**

- (1) Give the difference between the Basic Research and Applied Research.
- (2) Explain the concept of educational research. Discuss the characteristics in detail.

OR

- (1) Discuss the steps of Action Research.
- (2) Clarify the importance of research in education.

(B) Answer the following questions : (any **four** out of **six**) **4**

- (1) What is research ?
- (2) What is ethical consideration in research ?
- (3) State the need of educational research.
- (4) State the research problem conducted by Action research method.
- (5) State the importance of educational research for teachers.
- (6) State any one characteristics of fundamental research.

2. (A) Answer the following questions : **14**

- (1) Discuss the main sections of research report writing.
- (2) State and discuss in detail types of variable.

OR

- (1) State the characteristics of a good research problem.
- (2) Describe the steps of research process with illustration.

(B) Answer the following questions : (any **three** out of **Five**) **3**

1. What is review of related literature ?
2. What is variable ?
3. State any one limitation of research problem.
4. What is experimental method ?
5. State data analysis method in research.

SECTION-II

3. (A) Answer the following questions : 14
- (1) "Geography can be taught more effectively by field trip than traditional method of teaching". To testify the statement, discuss a research design in the context of following points :
 - (i) Objectives
 - (ii) Limitations
 - (iii) Sample
 - (iv) Methods of Analysis
 - (2) "A comparative study of Mathematical achievement of students studying in Govt. and private secondary schools in the context of their sex, std. and types of school." Discuss the research design in the context of following points for the said problem :
 - (i) Objectives
 - (ii) Limitations
 - (iii) Sample
 - (iv) Methods of Analysis
- OR**
- (1) Give the title of your dissertation which was selected by you. Describe the proposal prepared by you for the same.
 - (2) "Students learn better by Programmed Learning Method than that by Lecture Method". Prepare the research proposal for testing the hypothesis.
- (B) Answer the following questions : (any **four** out of **six**) 4
- (1) State any one criteria for selecting the research problem.
 - (2) What is tool ?
 - (3) State any one things keep in mind while selecting the sample.
 - (4) State any one objective of your research problem.
 - (5) State any one source of research problem.
 - (6) When are study question constructed ?
4. (A) Answer the following questions : 14
- (1) What is the importance of hypothesis in Educational research ? Explain the methods of writing the hypothesis and write the sample of any one of them.
 - (2) Explain the importance of sampling. State the errors committed in sampling.
- OR**
- (1) Explain giving illustration how a stratified random sample can be selected.
 - (2) State the criteria for constructing hypothesis. Explain with illustration.
- (B) Answer the following questions : (any **three** out of **five**) 3
- (1) What is non-directional hypothesis ?
 - (2) What is sample ?
 - (3) State any one limitation of sampling.
 - (4) What is multistage sampling method ?
 - (5) State any one characteristics of a good hypothesis.